

Borås gör fler verksamheter våldsförebyggande

Att få fler aktörer involverade i det universella våldsförebyggande arbetet kan handla om att göra fler befintliga verksamheter våldsförebyggande. I Borås har projektledarna för *En kommun fri från våld* kompletterat redan befintligt arbete inom ramen för ungas delaktighet och inflytande med fungerande våldsförebyggande förändringsidéer. På detta sätt har fler verksamheter blivit en del av det våldsförebyggande arbetet.

Anna Lindeborg, delprojektledare för *En kommun fri från våld* 2016-2017, berättar att kommunen framför allt har byggt vidare på två saker. Det ena är kommunens arbete med unga kommunutvecklare, det andra är den ungdomsledarutbildning som kommunen erbjuder.

Unga kommunutvecklare aktiverar åskådaren

Unga kommunutvecklare är ett sätt att involvera unga i kommunens utvecklingsarbete, ett sätt att stärka ungdomsperspektivet inom olika förvaltningars arbete. De unga kommunutvecklarna anställs under några veckor på sommaren och har använts som en resurs inom flera olika förvaltningar i Borås stad. Det som är viktigt är att det arbete som de unga utför ska vara något som kommunen verkligen behöver. Inte i första hand ett sommarjobb för den unges del. Sommaren 2016 inkluderade även projektet *En kommun fri från våld* konceptet med unga kommunutvecklare.

Utgångspunkten var otrygghet och olika platser som unga upplevde som otrygga. Utmaningen hade blivit tydlig för kommunen genom bland annat de svar som kommunen fick i Lupp-enkäten (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken) som MUCF tillhandahåller. De unga

kommunutvecklarna fick i uppdrag att intervjua andra unga i några olika stadsdelar om hur de såg på trygghet och otrygghet och hur de såg på våld och vad som var våld, men framför allt fokuserade de på lösningar. Hur kan unga engageras mer i det våldsförebyggande arbetet och vad kan unga själva göra? Resultatet blev en rapport och en kampanj i sociala medier med sex saker som unga kan göra för att förebygga våld:

- 1 Ta egna initiativ
- 2 Våga agera
- 3 Säg nej till alkohol, narkotika, dopning och tobak
- 4 Säg till en vuxen
- 5 Var en förebild
- 6 Behandla andra som de vill bli behandlade

Kampanjen spreds framför allt sommaren 2016, men kommunen har även fortsatt att sprida den i anknytning till olika evenemang. Tanken var att engagera alla unga i det våldsförebyggande arbetet. Att omvandla unga från passiva till aktiva åskådare.

Ungdomsledarutbildningen förstärks med våldsförebyggande förändringsidéer

Ungdomsledarutbildningen är en annan befintlig verksamhet som utvecklats till att bli mer tydligt våldsförebyggande. Den riktar sig till unga som är intresserade av att leda andra barn och unga. I utbildningen har det funnits flera inslag med normkritik och antidiskriminering, men för att utveckla detta ännu mer har projektledarna lyft in ett pass om att vara en aktiv åskådare. Åskådarsatsen, och de praktiska moment som ungdomsledarutbildningen har kompletterats med, är hämtade från programmet Mentorerna i våldsprevention (MVP).

MVP är ett universellt våldsförebyggande program för skolan. Programmet syftar till att höja medvetenheten och kunskapen om våld, utmana stereotypa genusnormer och att låta unga träna på hur de kan vara aktiva åskådare som på olika sätt agerar mot våld och kränkningar i sin vardag¹.

– Budskapet att alla kan göra något för att förebygga våld, ska genomsyra ledarskapsutbildningen och ingå i definitionen av vad som är en bra ledare, menar Anna.

Passet om våld i ledarskapsutbildningen innebär diskussion i smågrupper kring olika typer av våld och att placera in olika typer av våld på en skala från lindrigt till grovt våld för att på detta sätt se att allt våld hänger ihop.

– De flesta har lättare att identifiera det grova våldet, men vi alla har större möjlighet att förebygga det lindrigare våldet som bland annat handlar om ord och skojbråk, fortsätter Anna.

Diskussionerna handlar om hur deltagarna kan förebygga våld i sina roller som ungdomsledare, men även som medborgare i samhället eller som elev på en skola. De praktiska momenten innebär olika övningar där deltagarna får diskutera och träna på hur de kan agera utifrån olika scenarier. Vad kan de göra i den aktuella situationen, vad kan de göra efteråt, men framför allt vad kan de göra innan situationen uppstår? Dessa övningar kopplas sedan ihop med diskussioner om antidiskriminering och varför vi har just de diskrimineringsgrunder som vi har.

Att ha en åskådaransats i stället för att fokusera på offer och förövare har visat sig vara väldigt bra och ett perspektiv som har varit lätt för de unga att ta till sig. Genom det perspektivet blir våldet relevant för alla oavsett om du själv har blivit utsatt eller om du har bevittnat våld. Det bärande budskapet är att alla kan göra någonting och erfarenheterna från Borås visar att om ger vi unga utrymme att se sig själva som aktiva åskådare med verktyg att agera så får det effekt. Yngre upplevs som mycket mer benägna att prata om våld, lära sig mer om våld och göra åskådaringripanden än äldre. Åskådaransatsen upplevs också av de inblandade som ett klockrent perspektiv i kombination med ledarskap och vad det innebär att vara en bra förebild.

– Vi pratar också om hur ett normkritiskt arbete kan vara våldspreventivt och hur ett genusförändrande arbete kan vara våldspreventivt, berättar Anna Lindeborg.

Den genusförändrande ansatsen är en jätteväiktig del, enligt Anna Lindeborg. De flesta har lätt att ta den till sig till en viss gräns, men de normer som ska utmanas sitter

djupt. Det finns uppfattningar om att killar är som killar är och att de allra flesta växer ifrån att använda våld.

Utmaningen har handlat om att få folk att förstå på djupet och släppa sina bortförklaringar. Till viss del handlar det ju också om att detta är ny kunskap för många och om att stora förändringsprocesser möter motstånd.

Ringar på vattnet i form av studiecirklar om våldsprevention

Det finns en stor vilja bland unga i Borås att engagera sig mot våld och för att utmana trånga och begränsande genusnormer som påverkar deras liv. För att kanalisera detta engagemang ska Borås stad dra igång studiecirklar om våldsprevention som de hoppas att unga själva ska kunna leda. Försommaren 2017 är detta arbete precis i startgropparna. Kommunen ska ta fram studiecirkelkonceptet tillsammans med de unga som gått ledarskapsutbildningen.

»Budskapet att alla kan göra något för att förebygga våld, ska genomsyra ledarskapsutbildningen.«

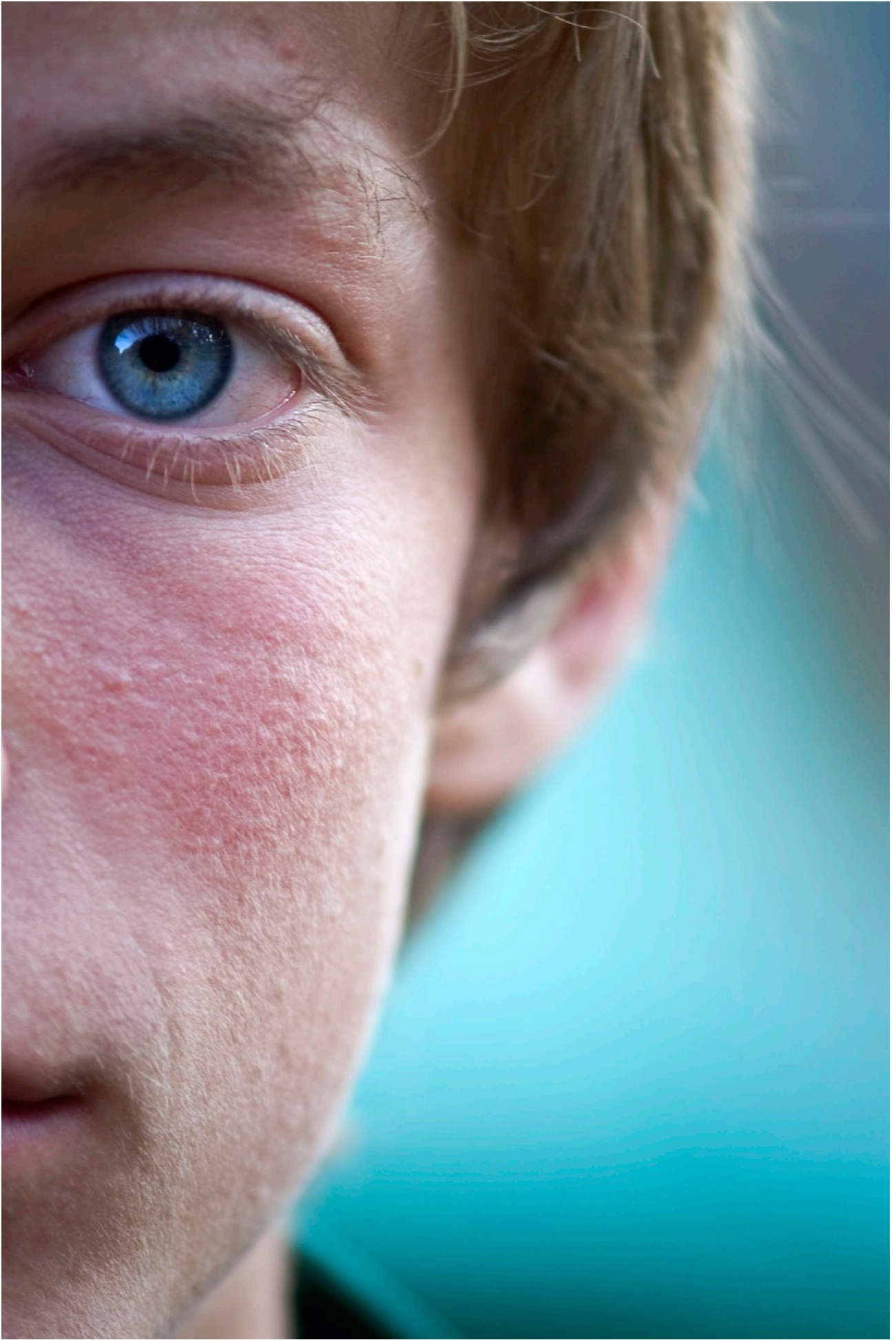
Diskussionerna i ungdomsledarutbildningen ger ringar på vattnet och är lätta att ta vidare in i andra sammanhang. Hur är jag i min skola? Hur är jag i mitt fotbollslag? Hur är jag bland mina vänner?

– Studiecirkeln som form är ju väldigt fri och de unga kan få mycket inflytande på upplägget. De ska kunna plocka in saker som de tycker är relevanta. Jag som projektledare har en övergripande stödfunktion i arbetet och för hela tiden en dialog med de unga om hur upplägget ska vara och vad som kan vara en lagom nivå, berättar Anna Lindeborg.

Öka kunskapen bland yrkesverksamma

Vid sidan av arbetet med unga kommunutvecklare, ungdomsledarutbildningen och studiecirkelarna om våldsprevention strävar Borås även efter att få en stabil kunskapsgrund bland de professionella som arbetar inom fritids- och folkhälsoförvaltningen. En stabil

¹ Mer information om MVP finner du på <http://mfj.se/mvp/>.

kunskapsgrund säkrar det våldspreventiva arbetets fortlevnad. Detta innebär utbildning av all personal. Utbildningen vilar på förändringsidén om aktiv åskådare och det genusförändrande perspektivet. Tanken är att alla vuxna som unga möter i kommunens fritidsverksamheter ska ha samma förståelse av våld, samma inställning till åskådaransatsen och alla ska förmedla budskapet att alla kan göra något för att förhindra våld.

Målet är att åskådaransatsen och genusperspektivet ska etableras i den löpande verksamheten. För att ytterligare stärka den långsiktiga kompetensförsörjningen har Borås stad inlett ett samarbete med Viskadalens folkhögskola som bland annat har en fritidsledarutbildning. Ett första samarbete har genomförts där delprojektledaren för En kommun fri från våld har utbildat studenter som går andra året på fritidsledarutbildningen. Nästa steg är att utbilda all personal på skolan så att skolan själv ska kunna inkludera det våldspreventiva perspektivet i fritidsledarutbildningen. Den långsiktiga målsättningen är att framtida personal som rekryteras som fritidsledare redan ska ha kunskap om dessa två våldsförebyggande förändringsidéer och på detta sätt ska det våldsförebyggande arbetet värnas och även stärkas på sikt.

Projektet En kommun fri från våld har spelat en stor roll för att kunna genomföra detta utvecklingsarbete. Det har inneburit extra resurser via de sociala investeringsmedel som projektet fått. För att inte hamna i fällan att det endast går att göra något om man har tillfälliga medel, har Anna och hennes kollegor löpande arbetat med att skapa förutsättningar för att arbetet ska kunna bli långsiktigt och integrerat i den ordinarie verksamheten. Förankringen i projektet En kommun fri från våld har också inneburit annat stöd vid sidan av det ekonomiska. Då projektet är förankrat högt upp i kommunledningen innebär det att även utvecklingsarbetet har ett viktigt stöd. ●

Källa: Texten baseras på en intervju med Anna Lindeborg, delprojektledare för *En kommun fri från våld* 2016-2017 i april 2017.

Elektroniska referenser:

MÅN <http://mfj.se/mvp/>

FOTO: MARIA BILLINGER

Anna Lindeborgs tips för att göra befintlig verksamhet mer våldsförebyggande:

- Våga! Det kan finnas motstånd mot den genusförändrande ansatsen, men inte så mycket som en kan tro.
- Hitta fler vägar till att förebygga våld, till exempel är åskådaransatsen lätt att ta till sig för både unga och vuxna och den öppnar dörrar.
- Träna på olika scenarier, på olika situationer som är direkt kopplade till era verksamheter. Skriv gärna egna scenarier utifrån ert arbete, det gör det mer konkret och hjälper till att skifta perspektiv från offrets och förövarens till åskådarens.
- Utbilda brett. Det är viktigt att alla i personalgruppen får kunskap så att ni kan backa upp varandra när något händer. Det ger en trygghet att alla har fått samma kunskap.
- Var medveten om att det är ett ganska stort förändringsarbete. Inte nödvändigtvis i form av resurser utan mer i form av att många människor behöver vara öppna för att titta på sig själva. Det är därför viktigt att förankra arbetet i organisationen.

Följ gärna Borås fortsatta arbete med att förebygga våld på:
[facebook.com/enkommunfrifranvaldboras](https://www.facebook.com/enkommunfrifranvaldboras)
Instagram: [enkommunfrifranvald](https://www.instagram.com/enkommunfrifranvald)

För mer information om hur kommunen tar arbetet vidare kontakta:
Karin Ljung Aust, projektledare eller
Johanna Linnaro, utvecklingsledare
karin.ljung.aust@boras.se
johanna.linnaro@boras.se